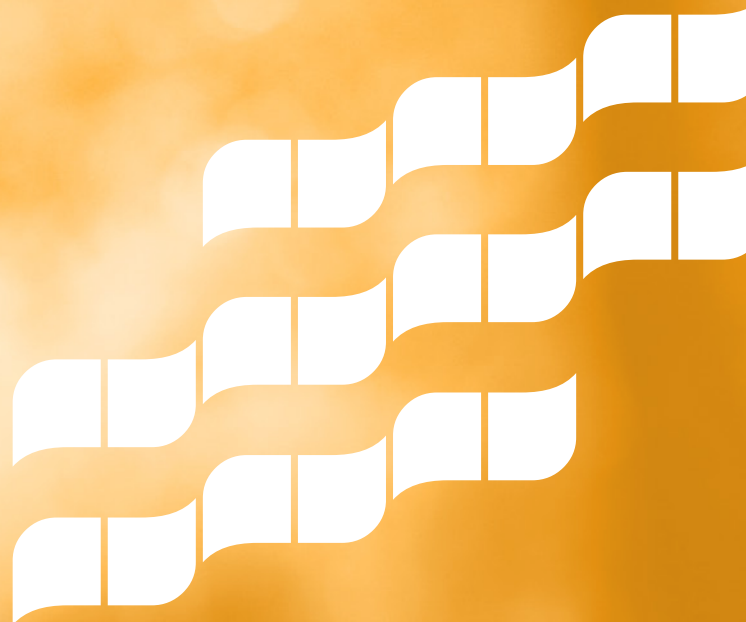

KANSAINVÄLISEN OSAAMISEN JA MAAHANMUUTON STRATEGINEN OHJELMA

2019-2024

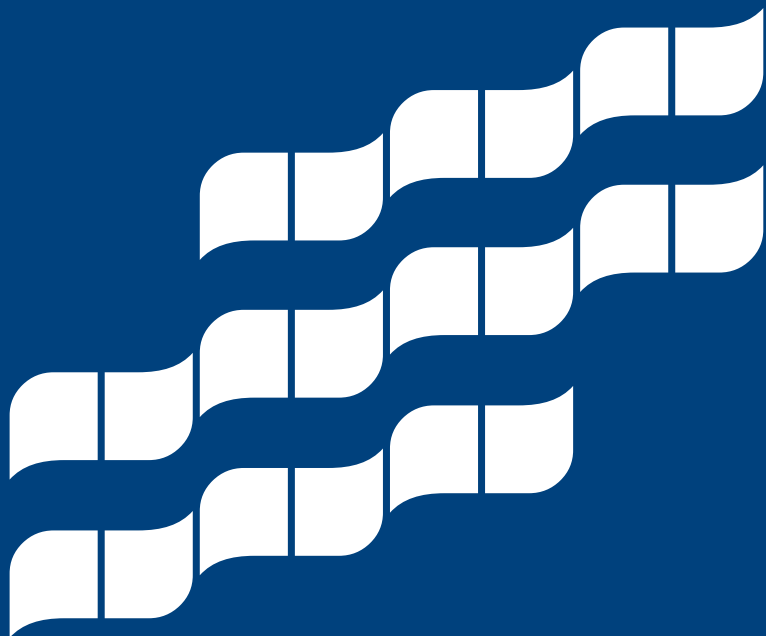
*Kansainvälisen osaamisen palvelut,
Tampereen kaupunki*

**TAMPERE – SINULLE PARAS –
VETOVOIMAINEN JA TUNNETTU
KAUPUNKI KANSAINVÄLISILLE
OSAAJILLE.**

Tampereella on parhaat mahdolliset
suudet hyödyntää kansainvälistä
osaamista. Kansainvälisten osaajien
ja heidän perheidensä on helppo
tulla ja asettautua Tampereelle.

Ulkomaalaistaustaisten ihmisten on
kannustavaa kehittää osaamistaan ja
työllistyä Tampereella. He tuntevat
itsensä aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa
ja heidän pysymiseensä Tampereella
panostetaan pitkäjänteisesti.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN KÄYTTÖÖN	5
1.1	<i>Ohjelman tausta</i>	6
1.2	<i>Asiakkaiden kansainvälinen osaaminen</i>	11
1.3	<i>Arvo ja toimenpiteet</i>	13
1.4	<i>Toimintaympäristö ja vaikuttavuus</i>	15
2.	KANSAINVÄLISEN OSAAMISEN PALVELUJEN TEEMALLISET KOKONAISUUDET	21
2.1	<i>Elävä ekosysteemi</i>	22
2.2	<i>Kanavat kuntoon</i>	24
2.3	<i>Kannustimet kaakkoon</i>	29
2.4	<i>Osaamisella osallisuuteen</i>	32
3.	OHJELMAN PROSESSI	37
3.1	<i>Ohjelman osallistava valmistelu ja eteneminen</i>	38

1

KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN KÄYTTÖÖN

1.1 Ohjelman tausta

Käsillä olevan Tampereen kaupungin kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisen ohjelman taustalla on Tampereen kaupungin ja seudun strategioissa tunnistettu tarve vahvistaa kansainvälisen osaamisen hyödyntämisen edellytyksiä Tampereen seudulla. Strateginen ohjelma määrittelee Tampereen kaupungin toimintamallin ja sen keskeiset toimenpidekokonaisuudet. Ohjelma toimii myös keskustelun pohjana kuntayhteistyön järjestämiselle ja toimenpiteiden soveltamiselle Pirkanmaan kunnissa laaja-alaisesti. Keskustelu kuntien välillä on tärkeää, koska työmarkkinat, joilla kansainvälistä osaamista hyödynnetään ovat seudulliset. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet pyrkivät kehittämään kansainvälistymisen ja maahanmuuton hallintaan tarvittavaa ekosysteemiä sekä palvelujen kokonaisuutta, jotka vahvistavat alueellista yhteistyötä sekä kehitystä kohti pysyvää palvelurakennetta.

Tampereella on myös herätty Suomen väestökehityksen ja -ennusteiden myötä miettimään, miten kaupunki turvaa tulevaisuudessa positiivisen väestökehityksen, yritysten osaavan työvoiman saatavuuden ja työikäisen väestön kasvun. Tässä ohjelmassa on otettu huomioon Antti Rinteen hallituksen kesäkuussa 2019 julkaistu hallitusohjelma, jossa mm. mainitaan osaajien työperusteisen maahanmuuton lisääminen (painopisteenä, erityisosaajat, tutkijat ja opiskelijat), Business Finland -yhteistyö yritysten kasvun ja kansainvälistymisen sekä investointien houkuttelu tukena, tutkinto-opiskelijoiden työllistymisen parantaminen Suomessa ja kuntien roolin vahvistaminen kotouttamistyössä.

Ohjelma pyrkii vastaamaan niin vetovoimaisuuden, osaajapulan kuin ulkomaalaistaustaisen työvoiman työllistymisenkin haasteisiin edistämällä:

1) työnantajien edellytyksiä rekrytoida sujuvasti ulkomailta ja työllistää jo seudulla asuvia ulkomaalaistaustaisia henkilöitä *sekä*

2) ulkomaalaistaustaisten henkilöiden mahdollisuuksia kehittää ja hyödyntää omaa osaamistaan eli kouluttautua ja työllistyä mielekkäisiin ja palkitseviin työtehtäviin Tampereen seudulla.

Tämä tukee myös ulkomaalaistaustaisten henkilöiden pitkäaikaista ja nopeaa kiinnittymistä seudulle ja sen yhteisöihin. Tulijat vahvistavat alueen osaamispohjaa, elinkeinoelämää ja positiivista kehitystä yhdenvertaisina toimijoina. Ohjelmassa on määritelty viisivuotisen strategiakauden aikana kehitettävät keskeiset toimenpidekokonaisuudet sekä niiden asiakasryhmät ja tavoiteltavat palvelulupaukset, jotka osaltaan ohjaavat kehittämistoimintaa.

Ohjelma on osoitus koko kaupungin yhteisestä tahtotilasta ja tavoitteesta kaikkia hyödyttävän kansainvälistymisen kehittämisessä. Se on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiseudun kuntien, korkeakoulujen sekä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Valmisteluun osallistui 85 kaupungin ja sidosryhmien edustajaa (mm.

Tampereen korkeakouluuyhteisö, Tampereen kaup-
pakamari, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan
TE-toimisto, Pirkanmaan liitto, Business Tampere,
yrityksiä ja kohderyhmää) yhteiskehittämisen
työpajoissa ja tapaamisissa. Ohjelma tarjoaa
sidosryhmille mahdollisuuden osallistua kehit-
tämiseen ja palvelujen tuottamiseen.

Ohjelman seuranta toteutetaan tilannekatsa-
uksilla kaupunginhallituksessa ja elinvoima- ja
osaamislautakunnassa. Strategian jalkautami-
seksi asetetaan kansainvälisen osaamisen stra-
teginen ohjausryhmä. Seurannassa käytettävä
ohjelman mittaristo määritellään yhteistyössä
sidosryhmien kanssa osana ohjelman keskeisten
toimenpidekokonaisuuksien toteuttamista. Tavoit-
teena on, että mittaristo on riittävän yhteneväinen
kansallisten *Talent Boost* ja *Maahanmuuttajien
osaamiskeskus* kokonaisuuksien sekä Tampereen
kaupungin seurantajärjestelmässä esitettyjen
indikaattorien kanssa. Tässä ohjelmapaperissa
määritellään keskeiset indikaattorit strategisen
tason vaikuttavuuden arviointiin.

Lisäksi Tampereen kaupungin maahanmuutta-
janeuvosto on pysyvät toimielin, jonka nimittää
kahden vuoden toimintakaudelle Kaupungin
hallitus. Sen tehtävänä on mm. maahanmuutta-
jien ja kotouttamiseen liittyvien palvelujen kehit-
täminen, eri kulttuurien välisen vuoropuhelun
kehittäminen sekä osallistuminen syrjinnän ja
rasismin ehkäisyyn. Pysyvä toimielin mahdollistaa
strategisen ohjelman pohjalta käytävän dialogin
maahanmuuttajaneuvoston edustajien kanssa.

Lopputuloksena on Tampereen kaupungin alus-
tamaisen toimintamallin mukainen kansainvälisen

osaamisen ja maahanmuuton strateginen ohjelma
palvelujen ja yhteistyön järjestämiseksi. Kaupungin
alustamainen toimintamalli sekä seudun toimi-
joiden yhteinen näkemys tavoitteista, palvelujen
tuottajista ja heidän rooleistaan, keskeisistä palve-
lulupauksista ja toimenpidekokonaisuuksista,
tukevat kansainvälistymistä edistävän ekosys-
teemin kehittymistä koko seudulle.

Yhteydet kaupungin strategioihin

Ohjelman taustalla ovat kaupungin ja kaupunki-
seudun strategiset linjaukset ja tavoitteet, joihi-
n se osaltaan pyrkii vastaamaan. **Tampereen
kaupungin strategian** ja Visio 2030 puitteissa
kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton
ohjelma on läpileikkaava teema, joka tukee erityi-
sesti pyrkimystä olla kansainvälisesti houkutte-
leva osaamisen ja kaupunki. (KUVA 1)

 **Kansainvälisen osaamisen
ja maahanmuuton ohjelma
on läpileikkaava teema, joka
tukee erityisesti pyrkimystä olla
kansainvälisesti houkutteleva
osaamisen ja kaupunki.**

Pormestariohjelma sitoutuu kehittämään palve-
luita maahanmuuttajille mukaan lukien ulkomaa-
laisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymismahdol-
lisuudet (esim. parantamalla heidän yhteyksiään
työelämään). Osaavan työvoiman houkuttelu ja
juurruttaminen sisältää seuraavat teemat:

- Kaupungin vetovoimaa kansainvälisesti houkut-
televana ja Suomen suosituimpana opiskelu-

kaupunkina ja merkittävänä innovaatiokaupunkina lisätään tiivistämällä yhteistyötä oppi- ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän kanssa.

- Kaupunki on mukana kehittämässä uudesta Tampereen yliopistosta kansainvälisesti tunnettua, vetovoimaista ja verkostoitunutta yliopistoa.
- Tampere on houkutteleva paikka jäädä töihin opintojen jälkeen. Korkeakouluopiskelijoiden alueellista työllistymistä parannetaan. Myös vieraskielisten tutkinto-opiskelijoiden työelämäyhteyksiä ja työllistymismahdollisuuksia edistetään.
- Maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä vahvistetaan ja heidän osaamistaan sekä kieli- ja kulttuuripotentiaaliaan hyödynnetään koko yhteisön elinvoiman kehittämisessä. Tampereella tarjotaan monipuolista ja laadukasta kieli- ja kulttuurikoulutusta eri ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville maahanmuuttajille. Vierailla kielillä tarjottavien kaupungin palvelujen määrää pyritään lisäämään. (Tampereen kaupungin talousarvio 2019)

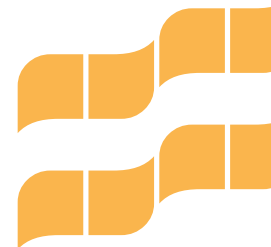
Strateginen ohjelma pohjautuu vahvasti *Elinvoima- ja kasvupalveluallianssin kehitysohjelman 2019* tavoitteeseen tuottaa työntekijöiden ja työnantajien palvelut järjestäjien ja tuottajien yhteisillä palveluallustoilla ja siirtää painopistettä kohti osaamisperusteisia työllisyyspalveluja elinvoimakunnan roolin mukaisesti. Alustamainen toimintamalli auttaa tunnistamaan päällekkäisyydet ja riippuvuudet, sekä tuo synergiaa toimenpiteiden ja projektien välille. Sidosryhmien osallistaminen luo muutosvalmiutta ja varmistaa toiminnan

samansuuntaisuuden. Kehitysohjelman visio on: ”Pirkanmaan kuntien osaamisperusteiset työllisyyspalvelut, osana kuntien elinvoimatehtävää, muodostavat sujuvasti toimivan ja Suomen parhaan kokonaisuuden muiden toimijoiden vastaavien palvelujen ja muiden työllisyyspalveluihin liittyvien palvelujen kanssa”.

Strateginen ohjelma tukee myös **Tampereen kaupunkiseudun elinkeino-ohjelman 2017-2021** tavoitteiden toteutumista, joiden mukaan Tampereen kaupunkiseutua kehitetään siten, että se uudistuu rakenteellisesti, organisaationaalisesti ja teknologisesti *kiinteänä osana globaalia taloutta*. Lisäksi:

- **Yleisessä** elinkeinopolitiikassa on onnistuttava turvaamaan osaavan työvoiman koulutus ja saatavuus sekä yrityksille että julkisille organisaatioille, houkuttelemaan ja juurruttamaan kaupunkiseudulle ulkomaalaisia ammattiosaajia sekä vahvistamaan seudun toimijoiden rooleja globaaleissa innovaatioverkostoissa
- **Kohdennetussa** elinkeinopolitiikassa on onnistuttava luomaan ulkomaalaisille osaajille vetovoimatekijöitä yhteistyössä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa.
- **Kokeileva** elinkeinopolitiikka kannustaa kokeilemaan ennakkoluulottomasti aivan uudenlaisten yrityskehityspalvelujen ja toimintamallien mahdollisuuksia yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukena.

Kansainvälisyys on elinkeino-ohjelmassa läpileikkaava teema. Tavoitellut toimenpiteet sisäl-

tävät osaajien hankinnan, korostavat kansainvälisten osaajien liikkuvuuden ja henkilökohtaisten verkostojen merkitystä ja tarvetta systemaattisiin toimenpiteisiin osaajien houkuttelun, vastaanottovaiheen ja integroitumisen tukemiseksi.

Käsillä oleva strateginen ohjelma toteuttaa myös kansallisten Talent Boost- ja Maahanmuuttajien osaamiskeskusohjelmien päämääriä paikallisella tasolla. Keskeinen tavoite on luoda yhteinen näkemys toimenpidekokonaisuuksista sekä

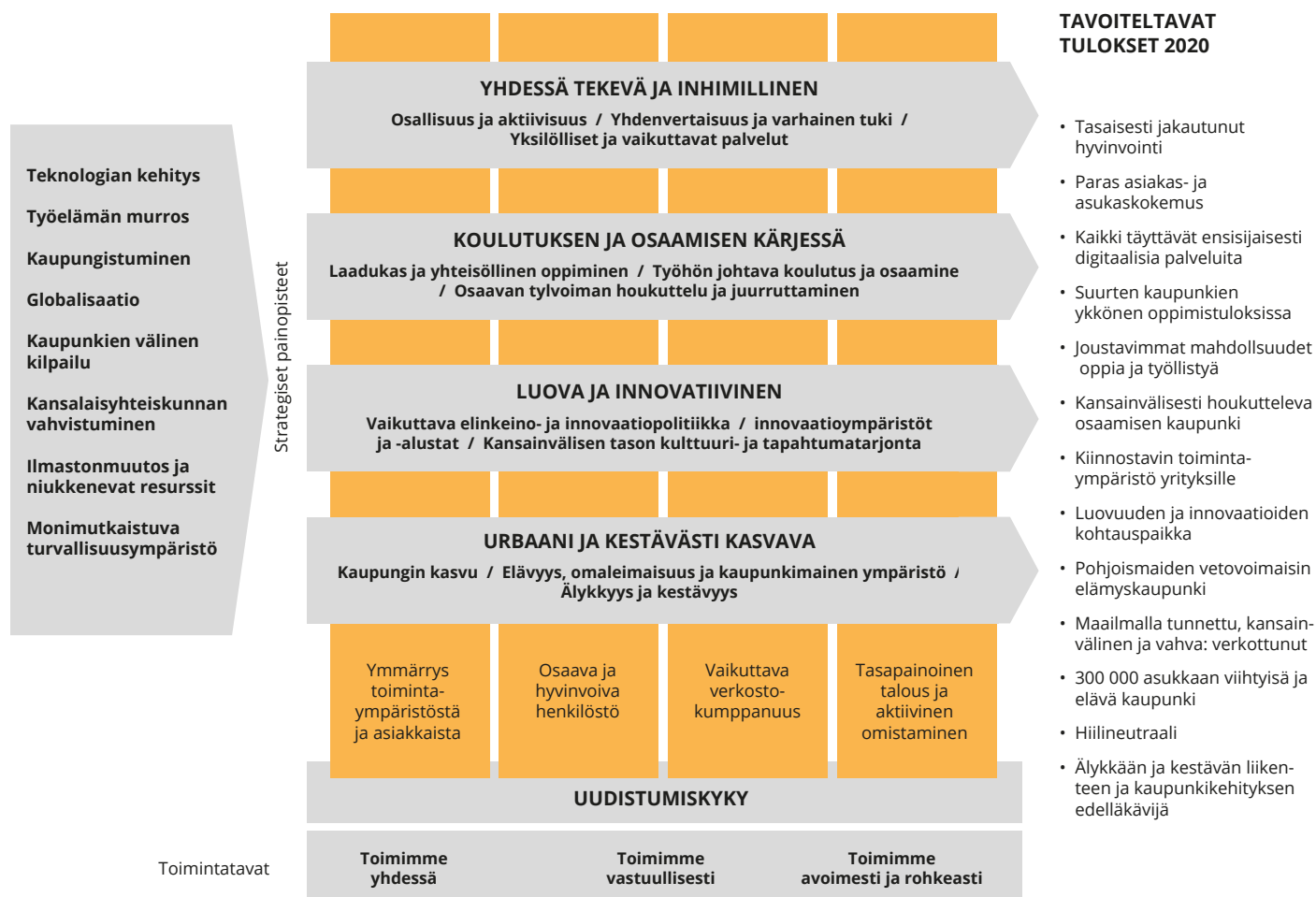
toimijoista, joiden avulla strategisia tavoitteita viedään käytäntöön ja entistä vahvemmin osaksi kaupungin ja alueen pysyvää toimintamallia ja palvelurakennetta, joka turvaa osaavan työvoiman saatavuuden sekä maahanmuuttajien osaamispotentiaalin käytön työllistymisen kautta.

VISIO: Tampere – Sinulle paras – vetovoimainen ja tunnettu kaupunki kansainvälisille osaajille.

Tampereella on parhaat mahdollisuudet hyödyntää kansainvälistä osaamista. Kansainvälisten osaajien ja heidän perheidensä on helppo tulla ja asettautua Tampereelle. Ulkomaalaistaustaisten ihmisten on kannustavaa kehittää osaamistaan ja työllistyä Tampereella. He tuntevat itsensä aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa ja heidän pysymiseensä Tampereella panostetaan pitkäjänteisesti.

VISIO 2030: TAMPERE – SINULLE PARAS

KUVA 1 // Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuutonohjelman toimenpiteet kiinnittyvät Tampereen kaupungin vision neljään painopisteeseen.

1.2 Asiakkaiden kansainvälinen osaaminen

Strategisen ohjelman puitteissa on kyettävä vastaamaan samanaikaisesti sekä osaajapulaan että maahanmuuttajien työllistymisen haasteisiin eli palveltava hyvin erilaisia asiakkaita. Palvelujen järjestämisen ja julkisen sektorin roolin määrittelemiseksi osaamisen muodot voidaan jakaa karkeasti yksinkertaistaen eri tyypeihin sen mukaisesti, miten osaamisen odotetaan vaikuttavan paikalliseen kehitykseen, miten sujuvasti osaamista voidaan kansainvälisesti hyödyntää, sekä miten suuri on julkisen sektorin palvelujen rooli osaamisen saamisessa paikallisille työmarkkinoille. (KUVA 2)

- **Uusi osaaminen, jota alueella ei vielä ole,** synnyttää mahdollisesti uusia innovaatioita, liiketoimintaa ja työpaikkoja. Tämän on tyypillisesti ns. ”globaalia osaamista”, eli tiede- ja teknologia osaamista ja tutkimus- ja kehitystoimintaa, jossa kansainvälinen tieteenala- tai yrityskulttuuri helpottaa vuorovaikutusta ja sujuvaa kansainvälistä työskentelyä. (esim. tutkimus, ohjelmointi, pelien kehittäminen, lentoteknologia). Tällaisen osaamisen kohdalla julkisen sektorin panostus voi tyypillisesti kohdistua vetovoimakampanjoihin, sujuvien lupa- ja muiden palvelujen tarjoamiseen sekä paikalliseen osaajajyhteyksiin linkittymisen tukemiseen.
- **Korvaava osaaminen, joka vastaa työvoimapulaan,** mutta ei varsinaisesti synnytä uutta liiketoimintaa ja kasvua on usein ”paikallista

osaamista”, eli kokemuspäriäinen ja paikallisen ympäristön ymmärtäminen on tärkeää. Osaaminen voi toimialasta riippuen vaatia julkisen sektorin toimia osaamisen tunnistamisen tai muunto- tai täydennyskoulutuksen osalta (esim. opettajat, sosiaali- ja terveyspalvelut), työn valvontaan liittyen (esim. rakentaminen, teollisuus) tai kielen opetusta.

- **Puuttuva tai kohtaamaton osaaminen eli** ammatillisen osaamisen puuttuminen tai alueella vailla kysyntää oleva osaaminen voi edellyttää paljon panostuksia osaamisen kehittämiseen myös julkiselta sektorilta, etenkin jos kieli ja oppimisen heikot lähtökohdat tuottavat lisäpalvelutarpeita paikallisosaaamisen kohdalla. (ammatillinen koulutus, työllisyyspalvelut, kielenopetus, jne.).

Vaikka lähtökohdat ovat hyvin erilaiset, kaikki eri tyyppiset osaamiset voidaan kuitenkin nähdä osana kokonaisuutta, jossa ulkomailta tulevan kulttuurisen ja ammatillisen osaamisen hyödyntäminen alueella on tavoite. Onnistuessaan tämä palkitsee sekä osaamistaan hyödyntävää yksilöä, että siitä hyötyvää työnantajaa, sekä entistä paremmin kansainvälistä osaamista hyödyntävää alueen arvontuotantoa.

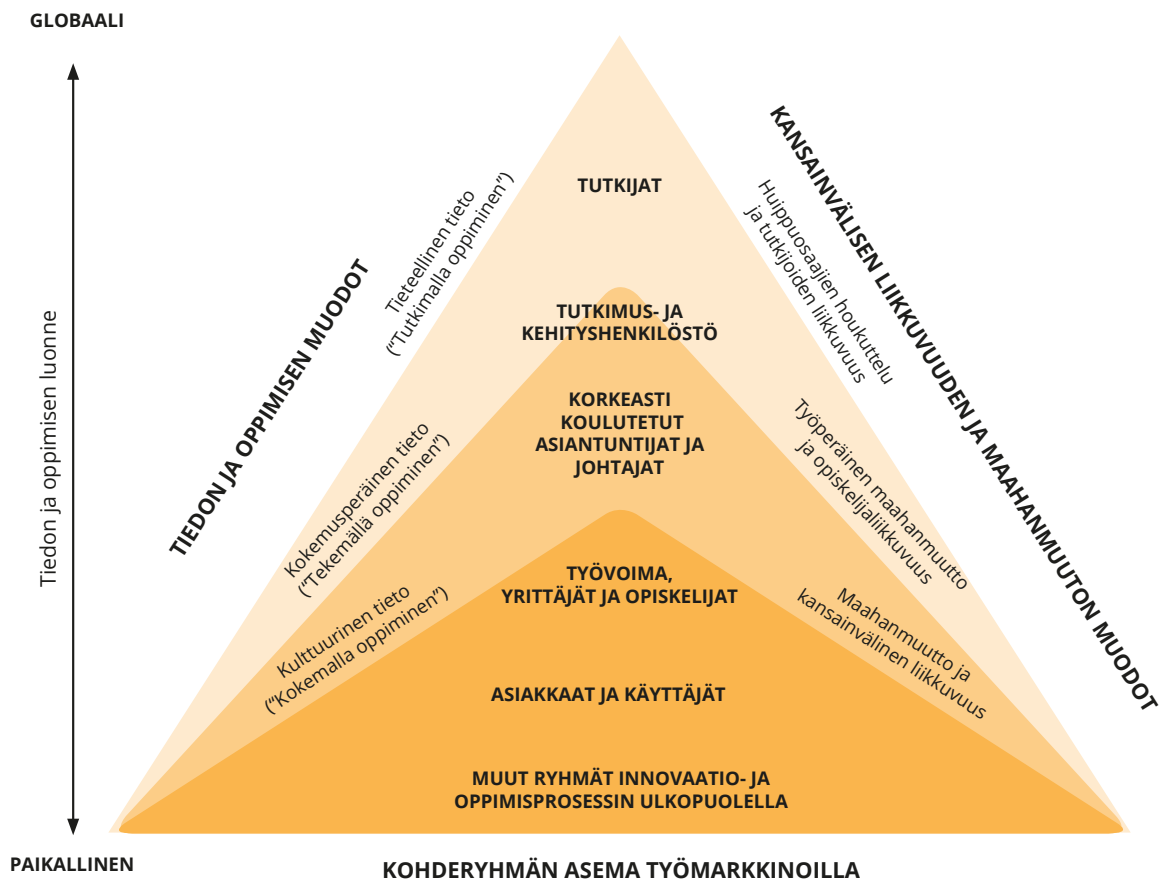
Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton kiinnittäminen paikallisiin työmarkkinoihin, elinkeinoelämään sekä yhteisöihin on keskeistä. Asiakkaiden

ja palveluiden kirjo on laaja ja tämä kuvaa todellista tilannetta myös Tampereella, missä ainakin seuraavat asiakasryhmät ovat palvelujen käyttäjiä:

- Ulkomaalaistaustaiset tutkijat
- Ulkomaalaistaustaiset osaajat ja työvoima
- Kansainväliset korkeakouluopiskelijat
- Korkeaa osaamista rekrytoivat yritykset
- Suorittavan tason osaamista rekrytoivat yritykset
- Ulkomaalaistaustaiset työnhakijat (työtön tai työtä vaihtava)

- Ammatillisessa koulutuksessa olevat ulkomaalaistaustaiset opiskelijat
- Turvapaikan tai pakolaisstatuksen saaneet uudet kuntalaiset (mahdollisesti vielä vastaanottokeskuksessa)
- Monialaista sosiaalista tukea tarvitsevat ulkomaalaistaustaiset

Asiakkaita kuullaan myös mm. Maahanmuuttajaneuvoston kautta, jotta palvelut ovat myös heidän kannaltaan tarkoituksenmukaisia.

KUVA 2 // Osaamisen eri tasot ja paikallinen hyödynnettävyys

1.3 Arvo ja toimenpiteet

Hyvin hoidettu ja asiakkaan tarpeista lähtevä palvelu ei ole vain mekaaninen toimenpide, vaan sisältää paljon yksilölle ja yhteisöille tärkeitä arvoja. Tunnistetut arvot, joita ekosysteemin tulisi palvelunkäyttäjille tuottaa, voidaan tiivistää seuraavaan listaan.

- **Emotionaalisen** arvon näkökulmasta palvelujen koetaan tuottavan turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta, kohtaamista yksilönä ja kunnioitusta nauttivana tasa-arvoisena ihmisenä, jonka tarpeet ja toiveet nähdään ja huomioidaan. Yksilön osaaminen ja potentiaali tunnustetaan, mikä lisää itsetuntoa sekä toivoa tulevaisuudesta.
- **Toiminnallisen** arvon muotoja ovat selkeästi ja saavutettavasti tuotetut palvelut, jotka tarjoavat asiakaslähtöisiä ratkaisuja. Sisällöllisesti kirjo voi olla hyvin laaja lomakkeen täyttämisestä aina yritysyhteistyön rakentamiseen koulutuksessa ja työllistymisessä.
- **Taloudellinen** arvo syntyy paitsi selkeästi jäsenneytystä ja nopeasta prosessista, jonka avulla yksilö pääsee kehittämään ja tai hyödyntämään osaamistaan tai yritys rekrytoimaan työvoimaa ilman turhia harhapolkuja tai odottamista.
- **Symbolinen** arvo kuvastaa usein yksilön kohdalla pääsyä osaksi yhteisöä tai yhteiskuntaa ja yrityksen mainetta hyvänä ja vastuullisena työnantajana ja toimijana, jonka huolelliset ja läpinäkyvät palveluprosessit osaltaan mahdollistavat.

Arvo ulottuu siis pitkälle yksittäisen palvelutapahuman tai taloudellisen arvon ohi, syvälle yhteiskunnan rakenteisiin ja yksilön arkeen.

Toimijoilla on yhteinen tahtotila tehdä vieläkin arvokkaampaa työtä eli tehdä asioita vieläkin paremmin. Yhteisten tulkintojen mukaan tähän voidaan päästä organisoimalla yhteistyötä entistä huolellisemmin ja rakentamalla yhteistä ekosysteemiä läpinäkyvästi. On tärkeää selkeyttää yhteistä visiota, määritellä toiminnan kärjet sekä tiivistää verkostoa ja tehdä toimijat paremmin tutuksi toisilleen. Näin voidaan entistä paremmin tuottaa yhdessä määriteltyjä ja polutettuja palveluita. Palveluista on karsittava päällekkäisyyksiä ja samalla täytettävä puuttuvia aukkoja. On luotava asiakkaalle selkeämpi näkymä palveluihin eli asiakkaan kannalta ”yhden luukun” palvelut, niiltä osin kuin se on tarkoituksenmukaista. Pyritään edistämään maahanmuuttaja-asiakkaiden integroitumista siten, että he pääsisivät nopeasti ”yhden luukun kautta” osaksi yleistä kaikille tarkoitettua palvelujärjestelmää, pois erityispalveluiden piiristä.

 On luotava asiakkaalle selkeämpi näkymä palveluihin eli asiakkaan kannalta yhden luukun palvelut.

Tähän entistä suuremman arvon luonnin tavoite-tilaan pääsemiseksi on määritelty neljä toimenpidokokonaisuutta. Niissä sidosryhmien kanssa

määritellyt askelmerkit ja palvelulupaukset sekä Tampereen ja kaupunkiseudun strategioissa sovitut kansainvälistymistä ja maahanmuuttoa koskevat tavoitteet nivoutuvat vahvasti osaksi kansallisten osaamiskeskus- ja Talent Boost-ohjelmien alueellista toteuttamista. Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strateginen ohjelman neljä keskeistä teema-aluetta ja tavoitetta toimenpidekokonaisuuksien taustalla ovat:

- **Ekosysteemi eläväksi:** Yhtenäinen palvelun tuottajien ja kehittäjien verkosto Tampereella rakentaa aktiivista ja avointa ekosysteemiä osaamisen houkuttelemiseksi ja hyödyntämiseksi.
- **Kanavat kuntoon:** Tampereelle on tunnistetut ja sujuvat reitit saapua opiskelemaan, työskentelemään ja yrittämään, mikä vahvistaa vetovoimaisuutta ja tukee työnantajien edellytyksiä kansainväliseen rekrytointiin sekä investointien houkutteluun.
- **Kannustimet kaakkoon:** Tampereella kansainväliset osaajat voivat sujuvasti kiinnittyä niin opiskelu-, työ- kuin liike-elämään ja näitä edustaviin yhteisöihin, mikä kannustaa osaamisen hyödyntämiseen Tampereen seudulla kansallisen Talent Hub -konseptin mukaisesti.
- **Osaamisella osallisuuteen:** Osaamisen kehittämisen ja työllisyyspolkujen tunnistamisen avulla voidaan aidosti vahvistaa maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua arvon luontiin liike- tai työelämässä kansallista maahanmuuttajien osaamiskeskus-konseptia (OSKE) soveltamalla. Osaamiskeskus kehittää, tunnistaa ja kanavoi maahan-

muuttajataustaisten osaamista työelämään mukaan lukien heikommassa työmarkkina-asetmassa olevat henkilöt. Toiminnan keskiössä ovat osaamisenkartoitukset ja osaamisenkehittämissuunnitelmat.

Yhtenäisen, vetovoimaisen, kannustavan ja osallistavan ympäristön muodostuminen voidaan siis nähdä toimenpiteiden keskeisinä tavoitteina.

Toiminta on osa Tampereen kaupungin kasvusopimusta rahoituksen ja sidosryhmäyhteistyön osalta ja palvelut kiinnittyvät osaksi työvoimapalvelu- ja yrityspalvelualustoja sekä Elinvoima- ja kasvupalveluallianssin kehitysohjelmassa (2019) kuvattua alustamaista toimintamallia. Palvelujärjestelmä tukee myös Tampereen kaupungin kykyä varautua ja reagoida mahdollisiin yllättäviin ja merkittäviin muutoksiin maahanmuutossa ja sen määrässä ("resilienssi").

1.4 Toimintaympäristö ja vaikuttavuus

Strategisen ohjelman tarve perustuu toimintaympäristön tilaan. Tässä esitetään ne toimintaympäristön keskeisiä ilmiöitä kuvaavat luvut, jotka yhtäältä perustelevat ohjelman tarvetta ja toisaalta toimivat pitkän aikavälin vaikuttavuuden arvioinnin indikaattoreina. Toimintaympäristön muutosta kuvaavia yleisiä trendejä ovat kansallisella tasolla väestönkasvun perustuminen maahanmuutolle, koulutetun väestön maastamuutto sekä ulkomaalaistaustaisen väestön alhainen työllisyysaste. Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton kiinnittäminen osaksi alueen kehitystä ja positiivista kasvua, edellyttää siis aktiivisia toimenpiteitä. Ulkomaalaistaustaisen väestön osuus kasvaa jatkuvasti myös Tampereella, vaikka on vielä alhaisempi kuin useimmissa muissa Suomen suurissa kaupungeissa. (KUVA 2)

Tampereen kaupungin positiivinen väestökehitys on koko 2000 -luvun aikana perustunut pääosin kuntien väliseen muuttoliikkeeseen

Tampereen kaupungin positiivinen väestökehitys on koko 2000 -luvun aikana perustunut pääosin kuntien väliseen muuttoliikkeeseen ja siitä aiheutu-neeseen Tampereen muuttovoittoon. Tampere on pystynyt säilyttämään vetovoimaisuutensa useiden vuosien ajan suomalaisten keskuudessa. Kuusikko-kaupunkien kehitystä vertailemalla nähdään, että vieraskielisten osuus vuotuisesta väestölisäyksestä on alhaisin verrattuna muihin kasvaviin kaupun-

Tampereen positiivinen muuttovoitto näyttää hiipuvan 2030 -luvulle tultaessa, jos vieraskielisten muuttajien määrä ei lähde merkittävään kasvuun ja syntyvyys jatkaa laskuaan.

keihin Suomessa ja vaikka vieraskielisten määrä on tasaisessa kasvussa Tampereellakin, esimerkiksi pääkaupunkiseutu ja Turku ovat viimeisten vuosien aikana saaneet merkittävän osan vuotuisesta kasvustaan vieraskielisistä muuttajista. Myös ulkomaan kansalaisten perustamien yritysten osuus on Tampereella alhainen (alle 5 % kaikista perustetuista yrityksistä) verrattuna pääkaupunkiseudun kaupunkeihin, joissa osuus on 30 % tai enemmän.

Väestön ikääntymisen ja syntyvyyden laskun myötä, Tampereen positiivinen muuttovoitto näyttää hiipuvan 2030 -luvulle tultaessa, jos vieraskielisten muuttajien määrä ei lähde merkittävään kasvuun ja syntyvyys jatkaa laskuaan. Kuten koko Suomen, myös Tampereen tulevaisuuden väestökehitys riippuu maahanmuutosta ja Suomen kansainvälisestä vetovoimaisuudesta.

Strategisen ohjelman pitkäaikavälin yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavat Indikaattorit on valittu niin, että ne vastaavat ja täydentävät Tampereen kaupungin strategian indikaattoreita, ovat tämän ohjelman kannalta relevantteja ja ovat myös realistisesti saatavilla riittävällä

tarkkuudella. Toimintaympäristön tilaa ja tämän ohjelman pitkän-aikavälin yhteiskunnallista vaikutavuutta kuvaavat mittarit muodostuvat neljästä kokonaisuudesta:

1. Kaupungin strategian integraatiota kuvaavat mittarit täydennettynä (www.tampereenpulssi.fi)

- a. Ulkomaalaisten työttömyysaste %
- b. Vieraskielisten työllisyysaste %
- c. Vieraskielisten yrittäjien osuus yrittäjistä %
- d. Vieraskielisten opiskelijoiden tilanne ammatillisen koulutuksen jälkeen
- e. Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien vieraskielisten määrä

Koska ohjelman tavoitteena on integraatio työmarkkinoille ja *työllistyminen*, täydennetään mittaristoa kuvassa 6 esitetyllä **laajennetun työttömyyden mittarilla** (sisältää myös erilaisissa koulutuksissa ja aktivointitoimenpiteissä olevat työttömät), joka paremmin kuvaa todellista osallisuutta työmarkkinoilla. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on Tampereella toiseksi korkein kuudesta suurimmasta kaupungista eli lähes 60 %. (KUVA 6) Trendi on laskeva, mutta korostaa toimenpiteiden tärkeyttä.

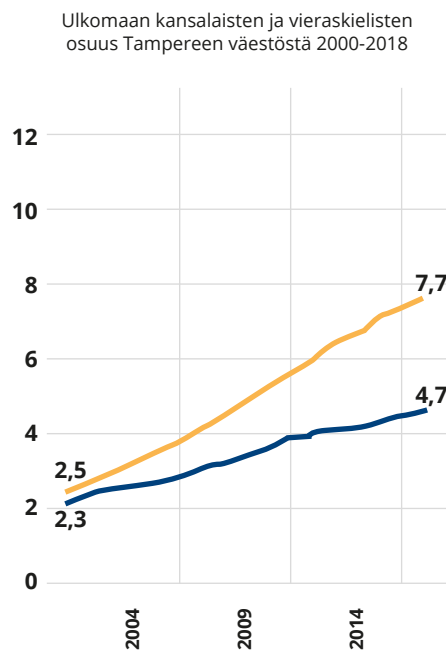
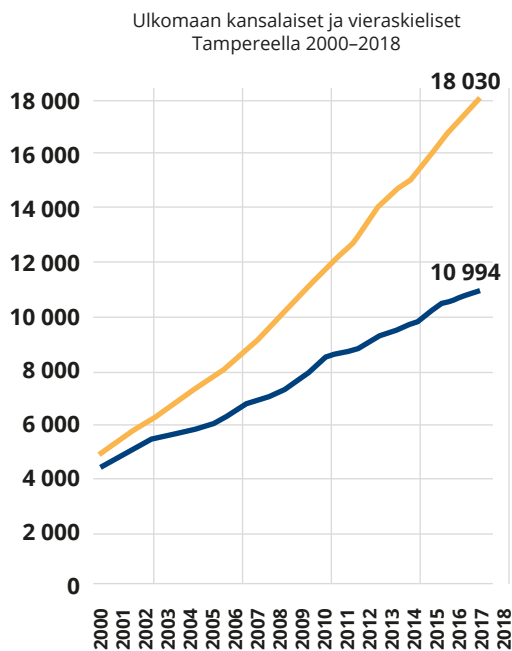
2. Muun kuin humanitaarisen maahanmuuton osuus koko muuttovirrasta. Tavoitteena on myös houkutella enemmän työperusteista maahanmuuttoa Tampereen seudulle, jonka indikaattorina käytetään humanitaarisen maahanmuuton osuutta koko muuton virrasta. Tavoite on kasvattaa muuta osuutta suhteessa humanitaarisiin tulijoihin, ei vähentää humanitaarista muuttoa.

3. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä sekä heidän juurtuminen alueelle. Osaamisen houkut-

telun ja sitouttamisen näkökulmasta kansainväliset opiskelijat ovat tärkeä ryhmä. Indikaattorina käytetään kansainvälisten korkea- ja ammattikouluopiskelijoiden määriä sekä heidän työllistymistään seudulle opiskelujen jälkeen (myös Tampereen kaupungin strategian mittari). Mittari kuvaa myös kansainvälistä veto- ja pitovoimaa. Tällä hetkellä etenkin yliopisto-opiskelijat valuvat seudun ulkopuolelle, pääkaupunkiseudulle tai ulkomaille (n. 50 % valmistuneista) (KUVA 7)

4. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman määrä. Myös työikäinen vieraskielinen väestö (15-74 vuotiaat) eli vieraskielinen työvoima toimii pitkän aikavälin indikaattorina (varanto ja muutos) ja tavoitteena on tämän varannon kasvattaminen, yhdessä työllisyysasteen nostamisen kanssa. Vuonna 2014 Tampereella oli 11 800 ja vuonna 2018 14 400 työikäistä vieraskielistä, eli trendi on ollut kasvava, mutta määrä selvästi pienempi kuin saman kokoluokan kaupungeissa pääkaupunkiseudulla. Espoossa ja Vantaalla on 2018 ollut molemmissa ollut vieraskielistä työvoimaa noin 35 000 ja Turussa yli 17 000.

Indikaattoreita verrataan kehitykseen kuuden suurimman kaupungin välillä. Mittarit ovat pitkän aikavälin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita, ja kuvaavat samalla ilmiökenttää. Strategisen ohjelman toimintaa ja tuloksia (suorituskeskeiset mittarit), sekä asiakkaisiin kohdistuvia vaikutuksia mittaavia indikaattoreita ei kuvata tässä, vaan mittarit määritellään kunkin toimenpidekokonaisuuden yhteydessä (KUVA 8). Myös suorituskeskeisten mittarien sekä asiakasvaikuttavuuden määrittelytyö on kuitenkin tärkeä osa toiminnan johtamista ja kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategiatyön jalkauttamista.

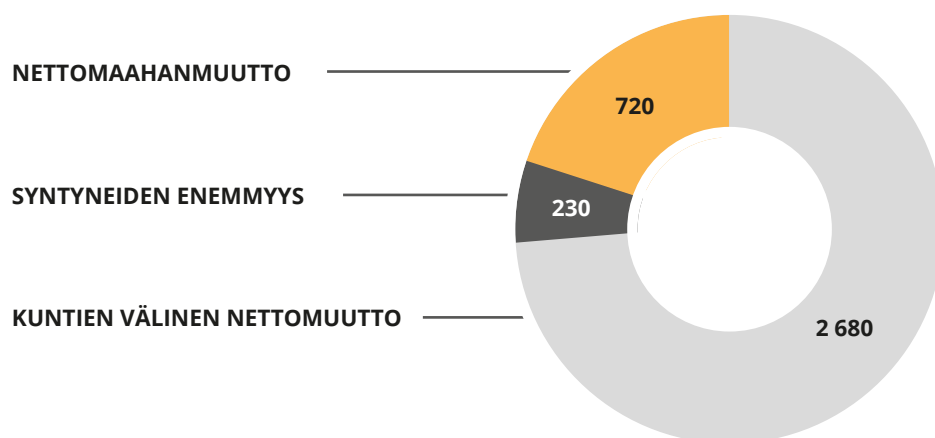

VIERASKIELISET

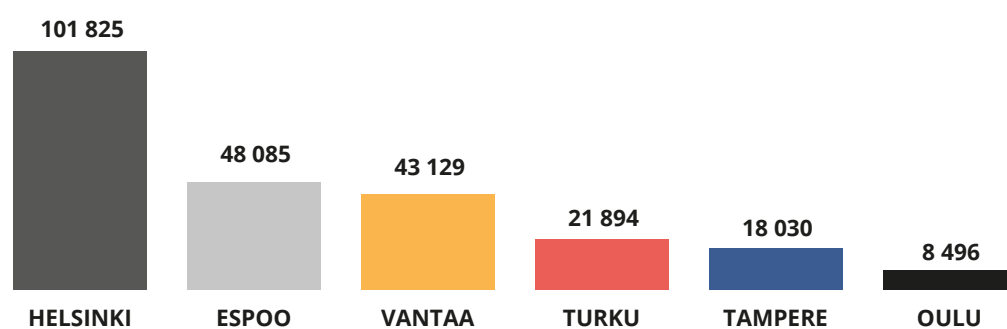
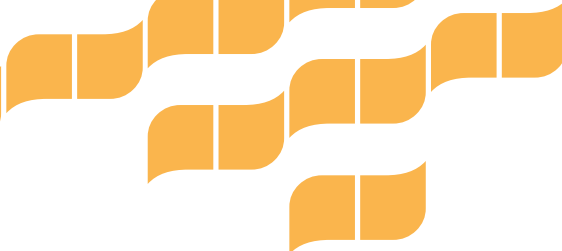
ULKOM.KANSALAISET

Vieraskielisten osuus Tampereen väestöstä on kasvanut selkeästi kymmenessä vuodessa. Osuutta kasvattaa pääosin muuttoliike (Suomen kunnista tuleva muutto ja maahanmuutto), mutta myös vieraskielisten osuus syntyneistä on kasvanut hyvin selkeästi. Osuuden kasvamista selittää osaltaan myös tulijoiden nuorehko ikä (kuolleisuus on pientä verrattuna syntyperäiseen väestöön).

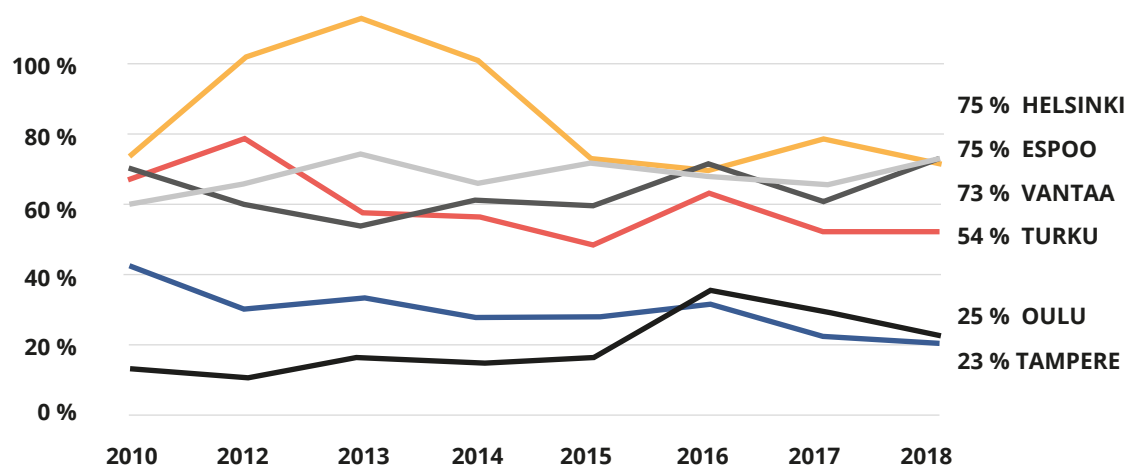
KUVA 2. // Ulkomaan kansalaisten ja vieraskielisten osuus Tampereella on kasvanut koko 2000-luvun.

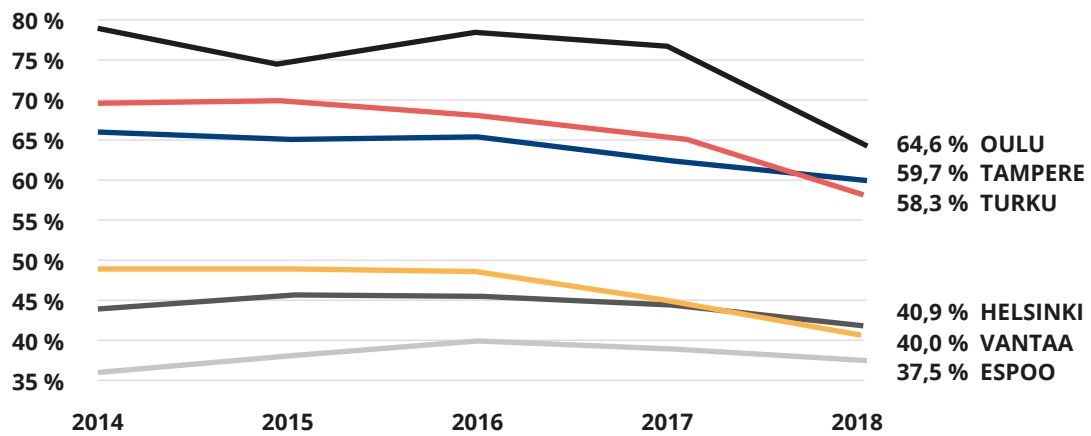
KUVA 3. // Tampereen väestönkasvu perustuu pääosin kuntien väliseen muuttoon, joka ennusteiden mukaan hiipuu 2030 luvulle tultaessa syntyvyyden laskun myötä. Kuvion luvut perustuvat Tilastokeskukselta saatuihin ennakkotietoihin vuodelta 2019.

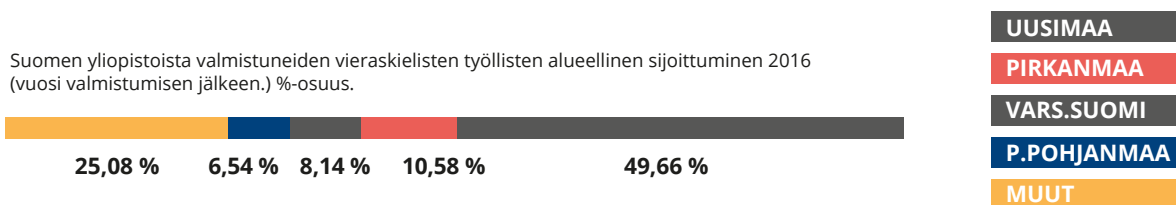
KUVA 4. // Vieraskielisen väestön määrä Kuusikko-kaupunkien vertailussa 2018.

KUVA 5. // Vieraskielisten osuus väestönkasvusta Kuusikko-kaupungeissa 2011-2018.

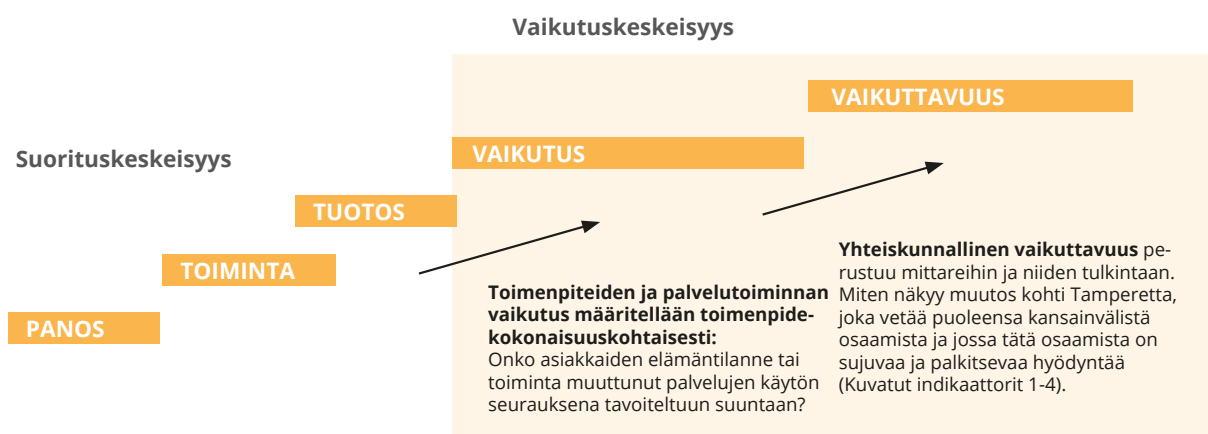

KUVA 6. // Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kuusikko kaupungeissa 2014-2018. (Sisältää työttömät työnhakijat ja työllistämistoimenpiteiden piirissä olevat; starttiraha, vuorotteluvapaa, palkkatukityöllistetyt, työvoimakoulutukset, tuettu omaehtoinen opiskelu, kuntouttava työtoiminta, valmennukset ja kokeilut)

Suomen yliopistoista valmistuneiden vieraskielisten työllisten alueellinen sijoittuminen 2016 (vuosi valmistumisen jälkeen.) %-osuus.

KUVA 7. // Kansainvälisten opiskelijoiden sijoittuminen seudulle tai sen ulkopuolelle valmistumisen jälkeen.

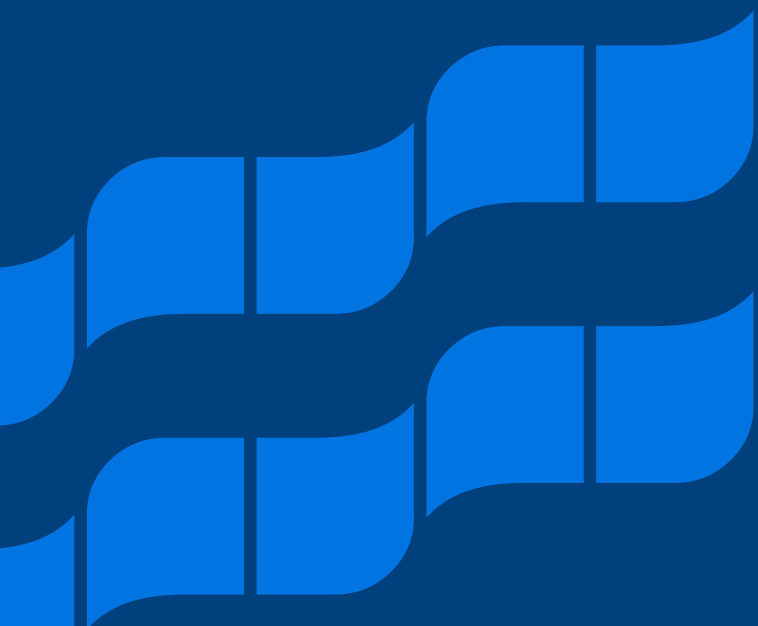

KUVA 8. // Ohjelman vaikuttavuuden arvioinnin kehikko: Määritellään toiminnalle mittarit ja vaikuttavuuden tavoitteet osana ohjelmanlaatimista tarkentamaan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden indikaattoreita.

2

KANSAINVÄLISEN OSAAMISEN PALVELUJEN TEEMALLISET KOKONAISUUDET

2.1 Elävä ekosysteemi

Tampereella on aktiivinen ja avoin ekosysteemi osaamisen houkuttelemiseksi ja hyödyntämiseksi

Uuden toimintamallin ja palvelukokonaisuuden kehittäminen vaatii uudenlaista toiminnan organisointia ja jatkuvaa kehittämistä. Verkostomaisessa ekosysteemissä ei ole juuri hierarkioita, joten monen välisen kokonaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät toiminnan orkestrointia ja fasilitointia. Tampereen kaupungin kansainvälisen osaamisen palvelut pyrkivät toimimaan osana kokonaisuutta tässä roolissa.

Tampereen seudulle on muodostunut huomattavan paljon osaamista palvelujen tuottamisesta ja asiakkaiden kohtaamisesta niin maahanmuuton kuin laajemmin kansainvälistymisen osalta. Toimijoiden ja toimintojen määrän kasvaessa on tärkeää

luoda yhteinen ymmärrys toimijoista, näiden osaamisesta ja rooleista osana kokonaisuutta eli kuvaus jja ymmärrys koko ekosysteemistä. Myös palvelukokonaisuuden ja rajapinnan selkeä välittäminen asiakkaalle vaatii aktiivista yhteistyön rakentamista ja kommunikointia.

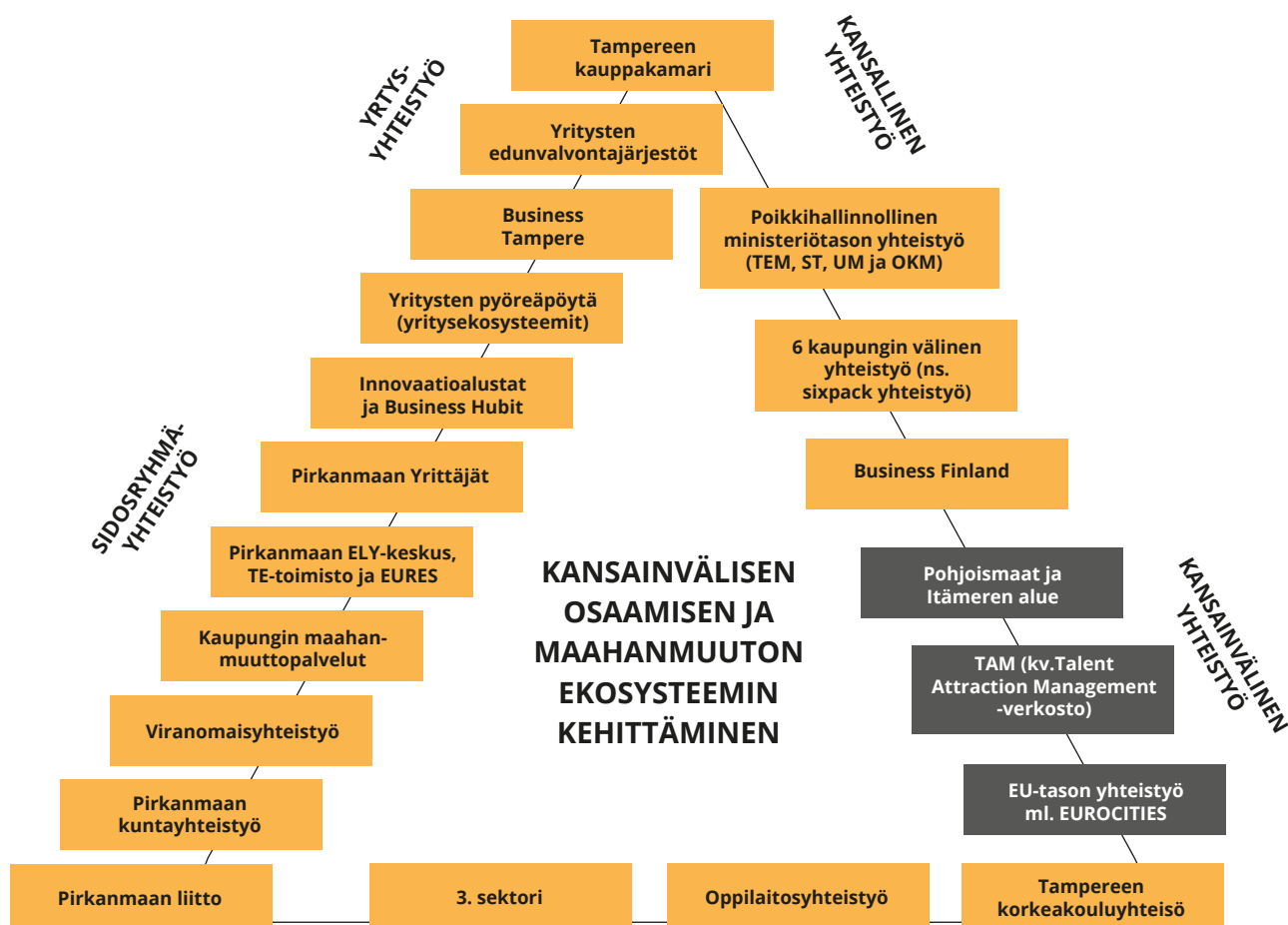
Strateginen linjaus: Luodaan kansainvälistymisen strateginen ja toimialarajat ylittävä holistinen johtamisen malli, jonka keskiössä on palveluita tuottavien toimijoiden yhteistyön ja laajemman ekosysteemin orkestrointi.

Tavoite on, että kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton johtamisessa hyödynnetään kokonaisvaltaista ja eri politiikkalohkoja ylittävää alustamaista ja monitoimijaista toimintamallia, joka tukee kansainvälisen osaamisen kehittämistä ja hyödyntämistä alueella.

Keskeiset toimenpiteet elävän ekosysteemin muodostumiseksi ja toiminnan systematisoimisen edistämiseksi ovat *Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisen ohjelman sekä Tampereen kaupungin kotouttamisohjelman, laatiminen, jotka valmistuvat vuoden 2019 aikana.* Kansallisen tason ekosysteemiin kiinnittymistä tukee sidosryhmäyhteistyö, joka huomioi erityisesti Tampereen korkeakouluyhteisön kansainvälistymisohjelman sekä kansallisten Talent Boost- ja Maahanmuuttajien osaamiskeskusohjelmien tavoitteet ja toimenpiteet. Ekosysteemi on tärkeää pitää elävänä ja avoimena varmistamalla toimijoiden välinen vuorovaikutus ja tunnistetut roolit jaettujen tavoitteiden toteuttamisessa.

Ekosysteemin jaettuja tavoitteita ja palvelulupauksia on tunnistettu laajassa sidosryhmäyhteistyössä paitsi käsillä olevassa Tampereen kaupungin kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strategisessa, kotoutumisohjelman uudistuksessa sekä korkeakouluyhteisön kansainvälistymistä koskevassa ohjelmatyössä. Tunnistettuihin ja jaettuihin tavoitteisiin ja palvelulupauksiin perustuva ekosysteemi ja sen jatkuva kehitys ovat kansainvälistymispalvelujen johtamisen keskeinen työkalu ja kohde (Kuva 9).

Toimenpiteet	Mittari	Toteutus-aikataulu
1.1. Strategisen ohjelman laatiminen sidosryhmäyhteistyönä huomioiden Talent Boost -toimenpideohjelma, maahanmuuttajien osaamiskeskusten perustaminen ja korkeakoulu yhteisön kansainvälistymisohjelman toimenpiteet	Ohjelman valmistuminen	2019
1.2. Tampereen kaupungin kotouttamisohjelman uudistaminen	Ohjelman valmistuminen	2020
1.3. Strategisen ohjelman jalkauttaminen ja seuranta	Asetetut mittarit eri toimenpiteille	2019–2024
1.4. Strategisen ohjausryhmän perustaminen strategian seurantaan ja linjaamiseen	Ohjausryhmän perustaminen ja osallistumisen aktiivisuus	2019–2024
1.5. Säännöllisesti järjestettävien yhteisten ekosysteemyöpäjojen organisointi yhteisen näkemyksen, oppimisen ja sujuvien palvelupolkujen kehittämisen tueksi.	Ekosysteemin kuvaus tehty, yhteisten tapaamisten ja osallistujien määrä	2019–2024

KUVA 9. // Kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton ekosysteemin avaintoimijoita

2.2 Kanavat kuntoon

Tampere on saavutettava ja vetovoimainen

Osaajien houkuttelu on kokonaisuus, joka ohjaa Tampereelle osaajia, yrittäjiä, investointeja sekä mahdollistaa työntajille sujuvan pääsyn kansainvälisille työmarkkinoille. Keskeinen palvelun käyttäjäryhmä muodostuu erityisesti kansainvälisesti rekrytoivista työnantajista eli yrityksistä, korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista sekä Tampereen seudulle potentiaalisesti sijoittuvista ulkomaalaisista opiskelijoista, osaajista tai liiketoiminnasta. Kansainvälisten osaajien houkuttelun ja rekrytoinnin avaintoimijoita ovat työnantajat, opiskelijoiden osalta oppilaitokset ja kentällä toimii myös useita yksityisen puolen palvelun tarjoajia, mutta toimintaa voidaan tukea myös osana kaupunkiseudun tarjoamaa palvelukokonaisuutta ja markkinointia. Toiminnan keskeisiä tavoitteita ovat osaajien ja yrittäjien osuuden kasvattaminen maahanmuutosta (tutkinto-ohjelmaopiskelijat, koulutettu työvoima, (kasvu)yrittäjät sekä kansainvälisten osaajien tuella saatujen investointien kasvattaminen ja houkutteluprosessin tehostaminen.

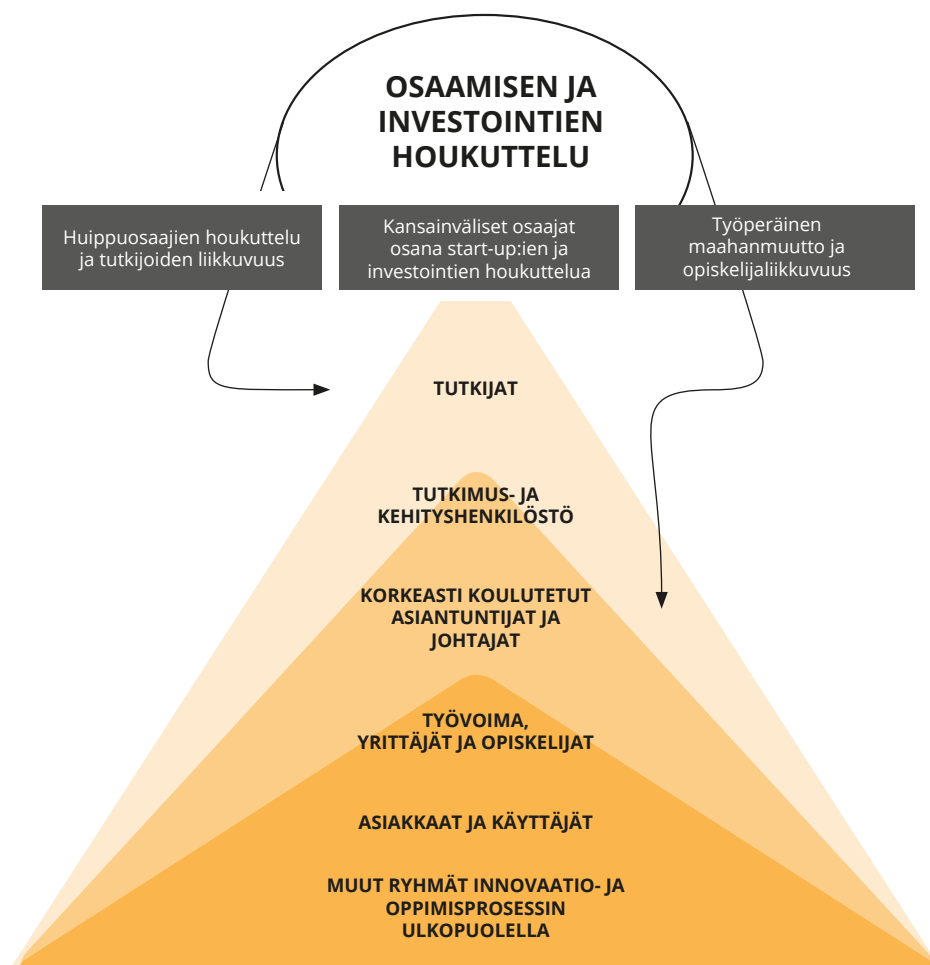
Strateginen linjaus: Kansainvälisten osaajien ja investointien houkuttelun systemaattikan kehittäminen toisiaan vahvistavana kokonaisuutena.

Keskeinen tavoite on lisätä Tampereen seudun tunnettuutta, saavutettavuutta ja vetovoimaisuutta. opiskelijoiden, osaajien, kasvuyritysten ja investointien houkuttelemiseksi systemaattisen toimintamallin ja kansallisten yhteistyökumppanien avulla (mm. Talent Boost, TEM, Business Finland). Houkuttelukampanjat ja sujuvat lupaprosessit tukevat haluttua vetovoimaisuuden kehitystä.

Osaajien houkuttelu on tarkoituksenmukaista tunnistaa omana kokonaisuutenaan markkinoinnin, brändin rakentamisen ja näkyvyyden vahvistamisen osalta, vaikka sisällöllisesti ja toiminnallisesti vetovoiman kehittäminen voi perustua vahvasti alueen avaintoimijoihin sekä Talent Hub- ja Osaamiskeskustoimintoihin. Kanavien vetovoiman kehittäminen on suurelta osin myös tiedon levittämistä ja markkinointia, jossa myös inhimillinen ja vastuullinen toiminta ovat keskiössä.

Toimenpiteet	Mittari	Toteutus-aikataulu
2.1 Systemaattinen kansallisten ja kansainvälisten tilaisuuksien järjestäminen yhteistyössä kumppanien kanssa (esim. TEM:in koordinoiman Talent Boost Summit -tapahtuman järjestäminen vuosittain yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa)	Tapahtumien määrä ja osallistujien määrä	2019–2024
2.2 Business Finland yhteistyö kansainvälisten osaajien ja start up -tiimien houkuttelussa	Houkuttelutoimenpiteiden määrä ja tulokset	2020–2024
2.3 Konseptit ja kumppanuusmalli kansainvälisten osaajien houkuttelukampanjoiden järjestämiseksi sekä toimintaa kehittävät pilotit yhteistyössä liike-elämän ja korkeakoulu yhteisön kanssa	Kumppanuusmallin toteutuminen	2019–2024
2.4 Tampereen kaupunki tukee hanke- ja ekosysteemyhteistyön avulla korkeakoulujen vetovoimaisuutta, jotta korkeakoulut kiinnittäisivät enemmän huomiota kv. opiskelijoiden urapolkuihin jo kansainvälisten tutkinto-ohjelmien alkuvaiheessa. (tavoitteena kv. opiskelijoiden työllistyminen ja pysyminen alueella parantuu)	Hankeyhteistyön laatu ja tulokset korkeakoulu yhteisön kanssa.	2019–2024
2.5 Suunnitteluyhteistyö kansainvälisestä vetovoimasta markkinointi- ja invest-in käyttöön	Valmistunut mittariston suunnitelma ja käyttöönotto houkuttelun välineenä	2020–2024
2.6 Englanninkielisten palvelupolkujen suunnittelun käynnistäminen kansainvälisille osaajille ja heidän perheilleen (mm. varhaiskasvatus, peruskoulu, lukiokoulutus ja asumisen palvelut)	Valmistunut toteutussuunnitelma	2021–2024

KUVA 10. // Osaamisen houkuttelun systematiikan kehittäminen

#tampere	#internationaltampere	#mainio
#finland	#talenttampere	#oske

Ohjelman työpajoissa yhdessä laaditut tavoiteltavat palvelulupaukset:

- "Päällekkäiset toiminnot karsitaan, palvelupolut tehdään yhdessä kuntoon ja ekosysteemin toimijoiden välinen tiedonvaihto ja oppiminen varmistetaan sujuvan palvelukokonaisuuden tarjoamiseksi yritys- ja yksilöasiakkaille."
- "Hyödynnämme ennakointitietoa sekä osaajapankkia ja muita jo kehitettyjä palveluita toiminnan kehittämisessä "

Kommentteja verkkokyselystä:

- "Kaupungin pitäisi panostaa sidosryhmäviestintään, joka tällä hetkellä ei toimi ollenkaan. Palveluita on turha kehittää, jos niistä ei kommunikoida riittävästi ja tarpeeksi ajoissa"
- "I would personally like to develop Tampere region more internationally and open minded to be recognized around the world. More clear and easy communication, more services and support to be provided with a clear path and connections to complement each other"
- "On tärkeää, että strategiatyössä tunnistetaan laajan toimijaverkoston vahvuudet ja hyödynnetään verkostoa paitsi strategian luomisessa myös etenkin sen toteuttamisessa. Kotouttaminen ja kansainvälistymisen edistäminen ovat yhteinen asia ja niihin tarvitaan kunnan organisaatioiden lisäksi yritysten ja työyhteisöjen, koulutuksen järjestäjien ja kolmannen sektorin tiivistä ja koordinoitua yhteistyötä"
- "We would like to be involved in talent attraction and talent retention by opening up the possibilities of doing business in Africa, exporting Finnish businesses and linking local talents to Finnish industry and finally to identify potential talent pools in Africa for the Finnish market."

ESIMERKKI

Osaajien houkuttelu osana investointien ja kasvuyritysten houkutusta

Yritysten investointien sijoittumisessa sekä kasvuyritysten houkuttelussa Tampereelle on tunnistettu tarve osoittaa kaupunkiseudun kyky houkutella myös kansainvälistä osaamista perheineen. Sijoittumista pohtiville yrityksille tai näiden puolesta analyysiä tekeville asiantuntijoille (*ns. site selectors*) on tärkeää, onko seudulle mahdollista houkutella yritysten toiminnan kannalta keskeisiä avainhenkilöitä, usein perheineen. On hyvä muistaa, että tutkimusten mukaan yleisin kansainvälisen komennuksen keskeytymisen syy on perheeseen liittyvä, ei niinkään työtehtäviin. Joidenkin laskelmien mukaan asiantuntijarekrytoinnin ennakoinninen keskeytys maksaa työnantajalle noin 300 000 USD. Osaajien sijoittu-

mista parantavat palvelut sekä systemaattisesti kerätty data tuloksista voivat toimia siis tärkeänä työkaluna myös investointien houkuttelussa. Lisäksi liiketoimintaympäristöjen ja kulttuuristen tekijöiden tuntemus, joita Tampereella jo sijaitsevat kansainväliset yhteisöt voivat tarjota näiden ponnistusten suunnittelussa ja toteuttamisessa, ovat arvokas lisä prosessiin. Kulttuurinen osaaminen, luottamus ja vastuullisuus muodostuvat ja toteutuvat ihmisten välisessä toiminnassa, ja luovat perustan myös yritysten ja osaamisen sijoittumista ohjaaville päätöksille. Systemaattisen toimintamallin kehittäminen näkyvyyden ja imagon kehittämiseksi on keskeinen teema ohjelmatyössä. Voidaan perustellusti olettaa, että yksilötason merkitys korostuu, kun investointien sijaan toimenpiteitä kohdistetaan pieniin kasvuyrityksiin ns. ”start-up-viisumin” puitteissa.

Lähde: Business Tampere

2.3 Kannustimet kaakkoon

Tampere on hyvä paikka hyödyntää ja kehittää osaamista

Osaamisen hyödyntämistä edistävä kokonaisuus palvelee erityisesti korkeakouluyhteisöä, opiskelijoita, osaajia, yrittäjiä sekä työnantajia, jotka etsivät mahdollisuuksia hyödyntää ja kehittää osaamistaan kansainvälisessä innovaatio- ja liiketoimintaa edistävässä ympäristössä Tampereella. Tampereen seudulla on useita innovaatio- ja liiketoimintaa kehittäviä yrityksiä, ympäristöjä ja yhteisöjä, joiden linkittyminen osaksi toimintaa on tärkeää. Kansainvälisen osaamisen hyödyntämiseen *Tampereen seudulla* muodostuu hyvät ja tunnistettavat kannustimet, mikä houkuttelee ja erityisesti sitouttaa kansainvälistä osaamista.

Strateginen linjaus: Tampere hyödyntää sujuvasti kansainvälisiä osaajia liike- ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi sekä heidän verkostojaan investointien houkuttelussa ja kiinnittämisessä alueelle.

Keskeinen tavoite on kansainvälisen osaamisen ja yrittäjyyden hyödyntämiseen kannustava toimintaympäristö ja -kulttuuri Tampereen seudulla. Kansainvälisten opiskelijoiden, alueelle saapuvien osaajien tai yrittäjien ja muiden osaamistaan hyödyntämään pyrkivien tahojen tulisi saada tähän paras mahdollinen tuki ja toimintaympäristö, joka tulee linkittymistä innovaatio- ja liiketoimintayhteisöihin ja toimintaan.

Keskeisen toimenpidekokonaisuuden ytimen muodostaa *Talent Hub* -alusta. Palveluita tarjoavat monet yksityisen sektorin palvelun tuottajat sekä korkeakouluyhteisö eli julkisen sektorin roolina on varmistaa toiminnan sujuvuus, ekosysteemin vuorovaikutteisuus ja avoimuus sekä vahvistaa alueellisen kokonaisuuden toimivuutta ja selkeyttä. Yrityksille suunnatun palvelurakenteen kehittäminen sekä kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen edistäminen ovat toiminnan ytimessä.

Talent Hub (kts. International Tampere Hub) pyrkii (huippu)osaajien ja yritysten kansainvälistymispalvelujen kehittämiseen sekä investointien houkuttelun tukemiseen. Parhaimmillaan yritykset ja erilaiset yrittäjä- tai innovaatioyhteisöt tarjoavat aktiivisesti kiinnittymiskohtia, työ- ja liiketoimintamahdollisuuksia ekosysteemiensä puitteissa ulkomaalaisille osaajille. Tampereella muodostuu sekä paikallisia toimijoita että kansainvälisiä tulijoita hyödyttävä yritysten, korkeakoulujen ja osaajien yhteisö, jolla on systemaattiset toimintamallit vuorovaikutuksen organisoimiseksi.

Toimenpiteet	Mittari	Toteutus-aikataulu
3.1. TEM:in Talent HUB-rahoituksen (kts. International Tampere Hub) neuvottelu osaksi Tampereen kaupungin kasvusopimusta: rahoitussuunnitelma ja sidosryhmäyhteistyö	rahoitushaku ja -yhteistyö toteutunut	2019–2021
3.2 Talent Tampereen palvelut siirtyvät osaksi kaupungin Kansainvälisen osaamisen palvelut –alustaa	Talent Tampere –palvelut siirtyneet	2019
3.3 Työllisyyspalveluiden alle keskitetään kansainvälisen osaamisen kehittämishankkeet ja toimenpiteet	Päätös keskittämisestä tehty	2019
3.4 Perustetaan International Tampere Hub (Talent Hub) -alusta ja yhteinen fyysinen tila yritys- ja kv. osaajapalveluille, TE-toimiston kv-rekrytointipalveluille, korkeakouluyhteisön kv. toimintaan liittyville toiminnoille sekä muille keskeisille toiminnoille.	Tila avattu, käynnistyneet toiminnot	2019-2021
3.5 International Tampere Hub (Talent Hub) tarjoaa alustan myös liiketoiminta- ja innovaatioyhteisöjen toiminnalle, ja mahdollistaa kansainvälisen osaajien – erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden - kiinnittymisen näihin. (mm. Start-up talo, Tribe yhteisö)	Palvelupolut toteutettu osana ITH:ta	2020-2022
3.6 Talent Tampere –brändin ja viestinnän uudistaminen vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä	Viestinnän evaluointi	2020-2021
3.7 Käynnistetään suunnittelu maahantuloon ja asettautumiseen liittyvien viranomaispalveluiden yhteentuumisesta International Tampere Hubin (Talent Hub) yhteyteen.	Yhteinen viranomaisyhteistyönä toteutettu suunnitelma ja pilotointi valmis	2020-2022
3.8 Kehitetään maahanmuuttajaneuvonta Mainion toimintaa osaksi International Tampere Hub (Talent Hub) -konseptia erityisesti englanninkielisten palveluiden ja digitaalisten palveluiden osalta.	Mainio osana ITH-kokonaisuutta	2019-2021

Kommentteja verkkokyselyyn:

- "My organization likes to empower individuals to achieve things no matter their background through entrepreneurial activities."
- "Offering services in English not only helps new immigrants, but also companies owned and operated by non native Finns"
- "Opening up services in English would also boost the image of Tampere as an internationally oriented city that is welcoming"
- "It is definitely a plus for us as we operate in English completely and we believe international approach should take more place in any other organization and their services"
- "On hyvä, että palveluita on saatavana englanniksi. Se houkuttelee tänne lisää työvoimaa ulkomailta. Suomen kielen osaaminen on kuitenkin tärkeää, jos hakee työhön suomalaiseen yritykseen, vaikka työkieli olisi englanti".
- "May be the companies could be educated as well. Companies often cannot imagine what potential the local internationals have- they must be educated, guided and mentored too."

Ohjelman työpajoissa yhdessä laaditut tavoiteltavat palvelulupaukset:

- "Yrityksille ja kansainvälisille osaajille tarjotaan toimintamalli, jossa osaajille mahdollistuu pääsy yritys- ja innovaatioverkostoihin ja toimintaan ja yritykset voivat hyödyntää kansainvälisiä osaajia ja verkostoja kansainvälistymiseen sekä kansainvälisen liiketoiminnan kasvattamiseen Tampereella"
- "Kansainvälisille osaajille tuomme työ- ja harjoittelupaikat paremmin näkyviin, autamme heitä verkostoitumaan yritysmaailman kanssa ja tarjoamme palveluita englanniksi."
- Tamperelaisille kansainvälisille osaajille tarjoamme rekrytointipalvelut liittyen työnhakuun, täydennyskoulutukseen ja neuvontaan sekä räätälöityjä täydennyskoulutuksia."
- Yrityksille lupaamme mahdollisimman vähän byrokratiaa, yhden palveluluukun, mahdollisuuden kilpailuttaa palveluntarjoajat ja palvelusetelin maksuvaihtoehtona."
- "Arvolupaus ja takuu: Talent-investoinnin takaisinmaksuaika on lyhyt"

2.4 Osaamisella osallisuuteen

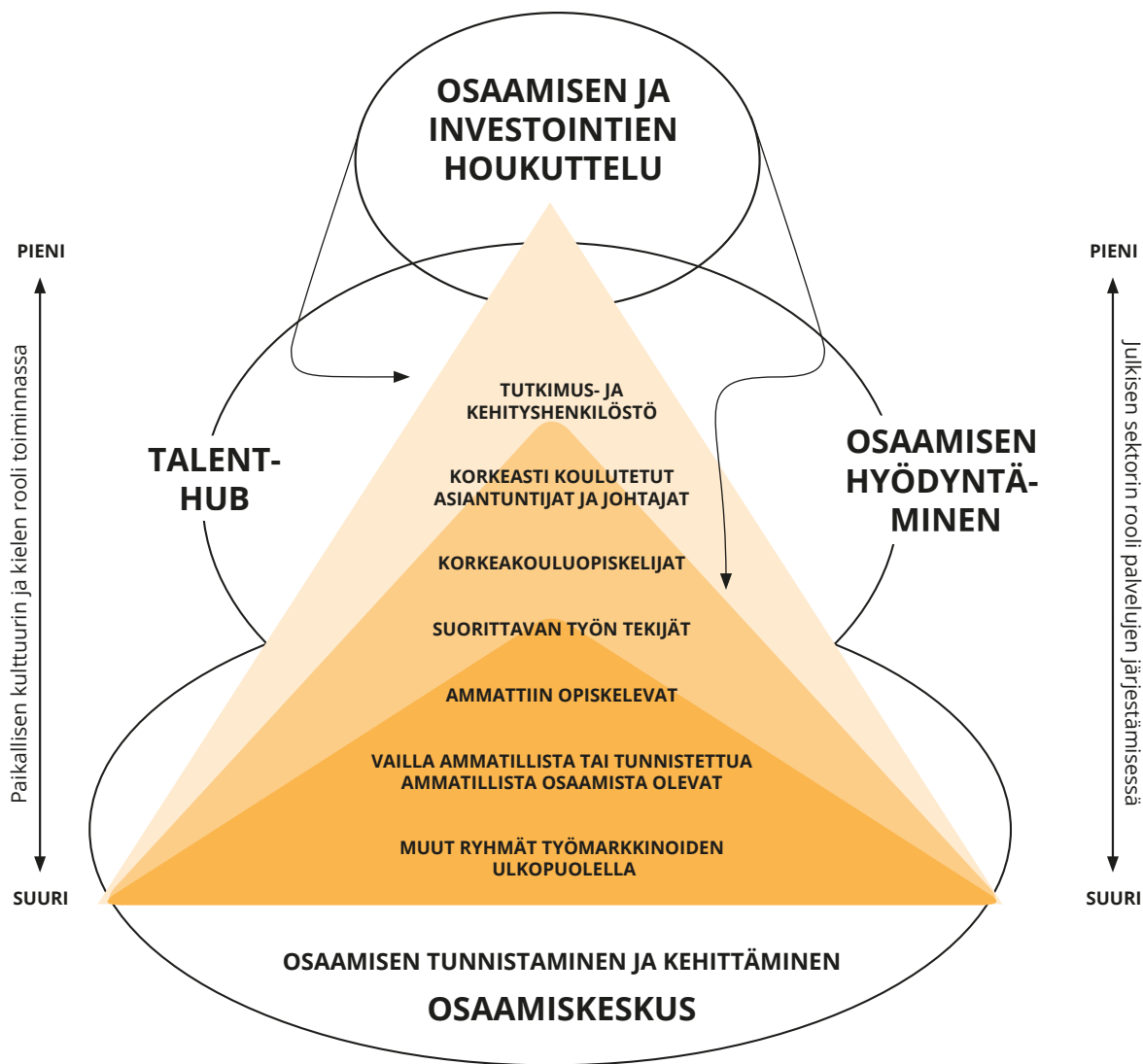
Osaamisella osallisuutta vahvistavan toimenpidekokonaisuuden kohteena ovat maahanmuuttajat laajasti sekä työnantajat. Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden ammatillista osaamista pyritään tunnistamaan, kartoittamaan ja kehittämään. Ammatillinen osaamisen tunnistaminen ja kehittäminen mahdollistaa vielä hyödyntämättömän potentiaalin käyttöönoton ja kiinnittämisen osaksi Tampereen seudun työmarkkinoita ja liike-elämää. Työ- ja liike-elämän kautta tapahtuva osallisuus tavoittelee nopeaa ja palkitsevaa tapaa kiinnittyä Tampereen seudun yhteisöihin ja niiden arvонуontiin.

Strateginen linjaus: Mahdollistetaan osallistuminen myös haastavassa työmarkkina-asemassa oleville ulkomaalaistaustaisille henkilöille osaamisen tunnistamisen, kehittämisen ja hyödyntämisen kautta osaksi arvoa luovaa tamperelaista yhteisöä, sen täysivaltaisina jäseninä.

Keskeinen tavoite on osaamiskartoitusten tekeminen sekä osaamisen kehittämisen edistäminen maahanmuuttajataustaisilla asiakkailla. Tällöin osallistuminen tapahtuu uusien taitojen ja osaamisen kautta, joka mahdollistaa toiminnan uudelleen ryhmän tai ryhmien kanssa ja lisää yksilön kokemusta kyvykkyydestä luoda arvoa yhteisölle. Ammatillisen osaamisen ja ammatillisen koulutustarjonnan kehittäminen on tässä avain asemassa.

Keskeinen toimenpidekokonaisuus muodostuu Maahanmuuttajien kansainvälisen osaamiskeskuksen (OSKE) ympärille. *Maahanmuuttajien ja ulkomaalaistaustaisten* työllistymisen ja koulutuksen palvelupolut tehdään monialaisessa yhteistyössä kaupungin omien palvelukokonaisuuksien ja muun muassa valtion toimijoiden sekä koulutusorganisaatioiden kanssa sujuviksi ja selkeiksi asiakkaille ja linkitetään osaksi Interntional Tampere Hub (Talent Hub) -toimintaa ja fast track -palvelua, joka mahdollistaa nopean siirtymän työelämään tai yritystoimintaan. Osaamiskeskus toimii vahvasti säännellyssä ja monilta osin julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevalla palvelukentällä, joten rooli palvelujen *tuottamisessa ja järjestämisessä* on suurempi kuin Talent Hub -palveluissa. Osaamiskeskustoiminnan puitteissa on myös paljon erityisen haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, joten vastuullisuus ja osallistaminen korostuvat toiminnan organisoinnissa.

Toimenpiteet	Mittari	Toteutus-aikataulu
4.1. Osaamiskeskustoiminnan käynnistäminen monialaisena yhteistyönä yhteisessä fyysisessä toimipisteessä (Valtion erityisavustuksen (TYPA ja Tredun) yhteensä 830 000 € vuodelle 2019)	Osaamiskeskus käynnistänyt toiminnan	2019
4.2. Monialaisen tuen palvelut, työllistämistä edistävä monialainen yhteistyö (TYP -asiakkaat) ja aikuissosiaalityö	Yhteistyössä toteutettu palvelusuunnittelu	2019-2024
4.3 Keskeisenä palvelun sisältönä ovat osaamiskartoitusten tekeminen sekä osaamisen kehittämisen edistäminen maahanmuuttajataustaisilla asiakkailla edistämällä heidän työllistymistään ja tämän toiminnan jatkuvuuden varmistaminen	Osaamiskartoitusten ja osaamisen kehittämissuunnitelmien määrät, työllistyneiden määrät	2019
4.4 Yhteistyö- ja yhteisten palvelupolkujen määrittäminen International Tampere Hub (Talent Hub) -kokonaisuuden kanssa (esim. Fast Track kv. opiskelijoiden työllistymisen edistämiseksi)	Fast Track -palvelupolun toteutus	2019-2021
4.5 Tredun edistää yhteistyössä alueen ammatillisen koulutuksen verkoston kanssa maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille räätälöityjä ratkaisuja ja toimivia koulutuspolkuja ammatin hankkimiseen. Ammatillisen tutkinnon koulutuksia kehitetään vieraskielisille ja tarjotaan täsmätukea niille opiskelijoille, jotka ovat vaarassa keskeyttää opinnot.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen verkostossa ja uudet koulutuspolut	2019-2024
4.6 Maahanmuuttajaneuvonta Mainion toimintaa (monikielinen matalan kynnyksen neuvontapalvelut) kehitetään osaksi osaamiskeskustoimintaa ja nopeutetaan asiakaspalvelua digitaalisten asiointiväylien avulla.	Mainio osana OSKEa ja digitaalisia asiointiväyliä käyttöönotettu	2019-2022

KUVA 11. // Toimenpidekokonaisuudet palvelujen tuottamisessa ja ekosysteemin keskeiset yhteisen tekemisen kohteet ovat selvästi eri tavoin painottuneet, mutta monelta osin päällekkäiset.

Ohjelman työpajoissa yhdessä laaditut tavoiteltavat palvelulupaukset:

- ”Me OSKElaiset (TYPA, Tredu, TE ja aikuis.sos.työ) Etsimme yhdessä ratkaisun sinun kanssasi, joka toivot työ- tai koulutuspaikkaa tai yritykseen työntekijää, välttämällä hajanaisia palveluja tai pompottelua ja lisäksi omaa osallisuutta ja ratkaisukeskisyttä.”
- ”Turvapaikanhakijat pääsevät vastaanottokeskuksista paremmilla lähtötiedoilla varustettuna nopeammin muuttoon opiskeluun ja työnhakuun liittyviin palveluihin.”
- ”Kartoitamme kokonaisvaltaisesti sosiaalista tukea tarvitsevalle asiakkaalle selkeän polun työelämään ja vastaamme sujuvasta etenemisestä polulla.”
- ”Työnantajille tarjoamme kokonaisvaltaista ja asiantuntevaa tukea rekrytointiin monialaisesti, kehitämme työnhakijoiden osaamista työnantajien tarpeisiin ja kehitämme palveluja asiakaslähtöisesti yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun menetelmin yhdessä asiakkaiden kanssa”
- ”Yhteistyömme on sujuvaa ja se mahdollistaa ammatillisessa koulutuksessa olevalle maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille räätälöidyt ratkaisut ja parhaan tavan ammatin hankkimiseen.” (liittyen toimeentuloon, sijaintiin, paikkaan, aikaan, keston, tukeen perheelle sekä oppisen tukeen ja ohjaukseen)

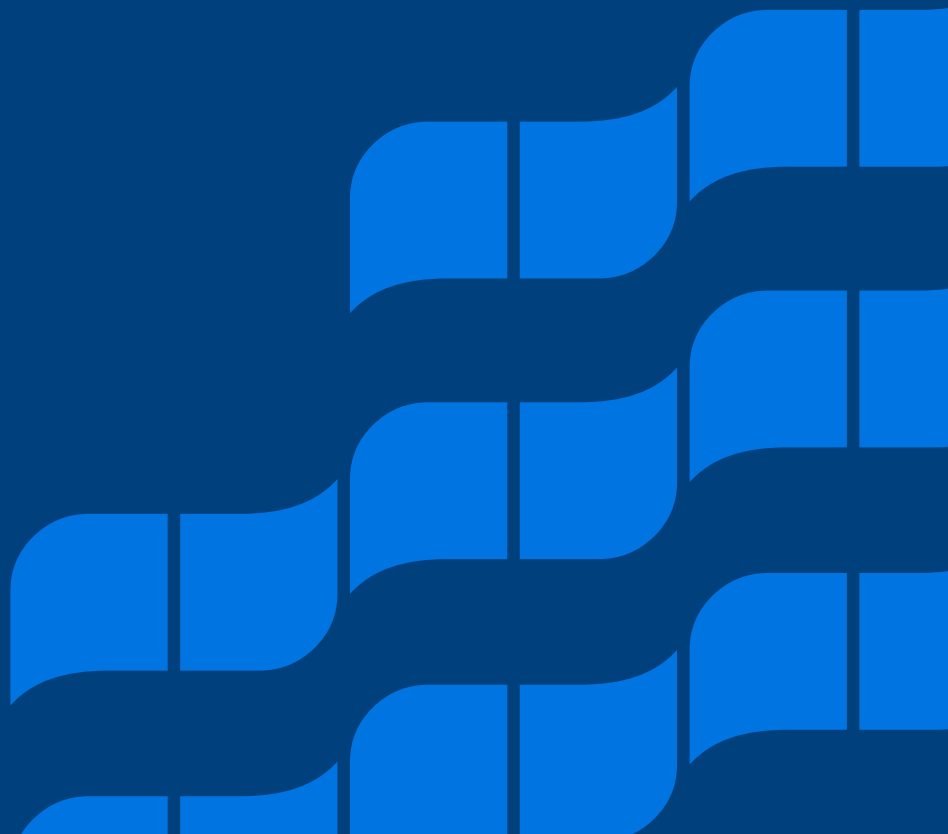
Kommentteja verkkokyselyyn:

- ”Maahanmuuttajien kotoutumisessa tärkein rooli on koulutuksella. Kotoutettavien on mahdollisimman nopeasti päästävä kielikoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen, jotta kotoutumisprosessi käynnistyisi, ja työelämään siirtyminen ei viivästyisi.”
- ”Maahanmuuttajien ammatillinen kotouttaminen on yksi tehokkain keino saada kv-osaajat osaksi yhteiskuntaa.”
- ”Maahanmuuttajien työllistämiseen pitää panostaa viipymättä, heidän tullessa Suomeen.”
- ”Olemme mukana kehittämässä matalankynnyksen kohtaamispaikkoja, joissa maahanmuuttajat ja kantasuomalaiset pääsisivät tutustumaan toisiinsa yhteisen tekemisen avulla”
- ”Pakolaisten traumojen ja kotoutumiseen liittyvien psyykkisten ongelmien tutkiminen ja hoito tärkeää kotoutumisessa. Samoin verkostotyö muiden viranomaisten kanssa”

3

OHJELMAN PROSESSI

3.1 Ohjelman osallistava valmistelu ja eteneminen

Ohjelma on valmisteltu laajassa sidosryhmä yhteistyössä. Lähtökohdat ja prosessi on esitelty kuntapäätäjille helmikuussa 2019. Strategisen ohjelman sisältöä ja palvelulupauksia on määritelty kolmessa työpajassa Tampereella eri painotuksin:

- Tampereen kaupunki ja Korkeakouluyhteisö 20.3. 26 henkeä
- Talent Hub ja Maahanmuuttajien osaamiskeskus 22.3. 30 henkeä
- Kansainväliset osaajat ja yritys-elämä 25.3. 29 henkeä

Teemasta käytiin keskustelua myös Tampereen kaupungin valtuuston strategia päivän työpajassa 26.4.

Lisäksi verkossa oli avoin kysely toukokuussa 2019, johon saatiin 27 pääasiassa hyvin perusteellisesti muotoiltua vastausta.

Teksti: Mika Raunio

Työpajojen ja osallistamisen fasilitointi: Eeva Kiiskinen, Gofore

Valmistelu: Mari Taverne, Tampereen kaupunki

Kuvat: Pirita Tolvanen (s.9), Mirella Mellonmaa (s.28, 38), Shutterstock

Taitto: Markkinointiosakeyhtiö i2

